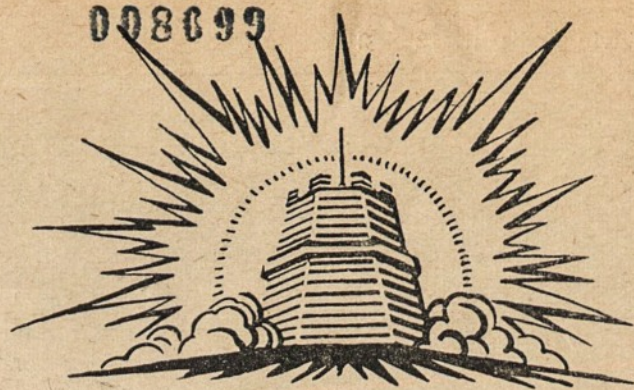

Lietuvius Laidis

LITHUANIAN WEEKLY NEWS

Nr. 12 (128)

Detmoldas, 1949 m. kovo 19 d.

IV metai

LIETUVOS TRAGEDIJA OLANDŲ SPAUDOJE

„Volkskrant“ š. m. vasario mėn. 16 d. ilgame straipsnyje rašo:

**SIMTAI TUKSTANČIŲ LIETUVIŲ DEPORTUOJAMI. PABALTIJO KRAŠTŲ GYVENTOJAI PAKELIAMIS RUSIAMS. PRI-
VERSTINOS VEDYBOS SU SO-
VIETŲ PILIEČIAIS. ŽUTBŪTI-
NIS PARTIZANŲ PRIEŠINIMA-
SIS.**

(Specialus pranešimas)

Kaunas, vasario mėn. 14 d. — Prieš du mėnesius ruošėsi buvusios nepriklausomos Lietuvos valstybės gyventojai Kalėdų šventėms. Deja, šimtai tūkstančių lietuvių pavergtame krašte negalėjo būti jokių Kalėdų švenčių. Mat, gruodžio mėn. 22 d. buvo išleistas šaltas ir negaltingas rusų įsakymas: kitą rytą turėjo prisistatyti išisų krašto sričių gyventojai. Šimtas tūkstančių žmonių, senų, vaikų ir ligonių turėjo būti pasiruošę dideli kelionėi rytų kryptimi. Beviltskos kolonos išsirušė keilonė pagal įsakymą ir pagal planą. Bet tie, kurie dabar dar galėjo pasilikti Lietuvoje, rėdėsi Kalėdų švenčių metu juodai, ir tautos šventė visame krašte buvo kaip tautinė liūdesio diena.

Po Estijos atėjo eilė ir Lietuvai. Estijos gyventojai beveik visi perkelti į rytus. Nepriklausoma tauta yra išstipinta ir visiems laikams nebesurandama neišmatuojamoje Sovietų Sąjungoje. „Išvežimas“ pirmųjų 100.000 Lietuvos gyventojų bus, be abejojimo, tik pradžia, nes lietuvių, kaip ir estų, pasirodė nepaklausūs Maskvai. Su dideliu ryžtingumu ir užsispyrimu Lietuva priešinosi rusų kolchozų sistemos įvedimui. Latvija ligšiol darė Maskvai mažiausią rūpesčių. Bet ir ji susilaukė visiškų krašto likvidacijos, kuri neišvengiama. O lietuvių nepasitenkimo tyliu ir nepalaužiamu priešinimui nugalėtojams. Lietuvoje dega pats atviro pasipriešinimo židinis, kuris yra išiliepsnojęs nuo Lenkijos sienų iki Suomijos. Partizanai Lietuvoje muša rusus, kur tik juos gali užtikti, ir Lietuvos gyventojai iš pogrindžio pasipriešinimą iš visos širdies remia. Tai yra dar viena priežastis, kodėl lietuvių tauta turi užleisti savo vietą patikimiems „svetimšaliams iš Rytų“. Tik tada pasipriešinimas praras savo platų pagrindą ir sugniūns narsioje, bet beviltskoje paskutinėje kovoje prieš neproporcingai galingesnę priešą.

Pogrindžio pasipriešinimas

Šiuo metu „partizanų“ organizacija Pabaltijo kraštuose dar slepia nugalėtojus kaip koks bausis komarinas. Vis didėjančios teroras didina savanorių gretas, ir kuras įsijungia vokiečiai, latviai, rusai bei ukrainiečiai. Visi šie vyrai žino, jog jiems nepavyks apginti Pabaltijo kraštų laisvės. Bet jie nebeturi ką prarasti ir jie yra apimti vien aištos atsiskaityti su savo mirtingais priešais. Šie partizanai palaiko nuolatinį kontaktą su pogrindžio judėjimu Lenkijoje ir Ukrainoje ir su visais vergaujančiais Rytų Europos kraštais. Jie palaiko ryšį ir su savo tautiečiais Vakaruose. Disiplina šitame junginyje yra kietė ir žiauri. Tačiau visa šių kovotojų drąsa ir kietumas negalės sulaukyti, kad Pabaltijo kraštai po kelių metų nebūtų Rusijos sritys, kuriose gyvena vien rusai.

Šiuo metu visoje Lietuvoje rusų kalba jau yra valdinė kalba. Lietuviškai šnekama tiklami namie.

Lietuviai ūkininkai priešinosi savo ūkui sovietizacijai. Tačiau ilgai neišsilaikė, nes rusai, kurie ilgai jėgai ir prievartai. Rygos apylinkėse, kaip ir kitose Latvijos dalyse bei Estijoje visa žemė išskirstyta į kolchozus. Šitie nacionalizuoti ūkai turi „Raudonosios Žvaigždės“, „Raudonosios Vėliavos“, arba „Kovos“ vardus. Jų dydis maždaug 1000 ha ir apima 50–60 ūkių. Bet jų našumas ligšiol buvo nepakankamas.

Naujas metodas

Srityse, kur ūkininkams ligšiol pavyko išsilaikyti iš kolchozų sistemų — ypač Kurše ir Lietuvoje — 85% derliaus turi būti atiduota. Kontroleriai budri prižiūri mašinų ir žemės patalpas, duokles. Tūkstančiai komunistų propagandininkų išmala visą kraštą ir stengiasi kiek įmanymai atvaizduoti kolchozus bei komunistų kuo patraukliausiai. Šitas melnis fleitos pūtimas tačiau skamba klaidingai, nes rusų medalis visiškai porina.

Moterys, kurių vyrai dėl kurių nors priežasčių yra užsienyje, verčiamos tekėti už rusų. Senosios vedybos skelbiamos negaliojančiomis ir naujasis vyras — rusas — gauna žmonos pavardę.

Gyventojų sąrašuose jis įrašomas lietuviu.

Kadangi šis priverstinis vedybų sistema paskutiniu laiku talkoma ir jaunoms mergaitėms, todėl Pabaltijo kraštuose atsirado tikros vedybų lenktynės. Daug moterų galvotrukčiais teka už pirmo pasitaikiusio savo tautiečio, kad tuo būdu išvengtų vedybų su rusu.

Baisus neturtas

Kartu su sovietais į šiuos kaudais taip gražiai buvusias kraštus prie Baltijos jūros atėjo ir baisus neturtas. Krautuvės tuštos. Didžiausiose ir gražiausiose namuose gyvena rusai. Javai, mėsa, sviestas ir cukrus, gėrybės, kuras Pabaltijo kraštai anksčiau dideliais kiekiais eksportuodavo, plaukia dabar į didesniąją „tėvynę“. Miškai neįtikėtinu tempu išskertami. Tačiau kuriai ir statybai miško medžiagos neįmanoma gauti.

Kadaise taip žvalius Lietuvos gyventojus yra apėmusi liūdesys ir beviltiškumas. Nėra jokios išeities šiai tautai, kuri jau užmiršo juoktis ir tikėtis. Seimos išdraskytos ir beveik niekas nedrįsta susirašinėti. „Laiskutis iš Vakarų, tai kelionės bilietas į Sibirą“, pastebi su pakaruokliu kumuru šie realistai. O jeigu koks gyvybės ženklas prasiskverbia pro geležinę uždangą, tada, savaime aišku, jis surašytas apgalvotai atsargiai išsireikškimais. Sūnus, kuris yra Vakaruose, ir paršė savo motinai, kad norėtų namo grįžti, gavo nežymiai įterptą tarp puslapių laipsninių dėl savo apsisprendimo, tokį perspėjimą: „Tu tada vėl gyvensi pas tetą Liną“. Sūnus suprato ir liko, kur buvęs, nes teta Lina buvo jau seniai mirusi.

Trys bejėgiai

Draugiškumo sutartis, pasirašyta 1939 m. tarp Hitlerio ir Stalino, reikėdė galą trims mažoms nepriklausomoms valstybėms: Latvijai, Estijai ir Lietuvai, kurios po pirmo pasaulinio karo atgavo savo laisvę. Hitleris paliko Stalinui laisvas rankas Pabaltijo kraštuose. Maskva priverstė šią bejėgią trįjū pasirašyti nepuolimo sutartį ir pareikalavo bazių bei atsparos taškų. Vadovaujant Višinskiui, šie trys kraštai technikai buvo paruošti.

Maskva spaudžia Oslo

UP, III, 14. Maskva pranešė Norvegijai, kad ji reikalaujanti Antarktyje esančios „Petro I“ salos, kurią 1821 m. atradė rusų jūrininkai, bet kurią savinasi Norvegija.

IR IRANA

UP, III, 14. Persijos pastutins Vašingtone nusiskundė Achesonui, kad Maskva tęsianti ataką radijo ir spaudos propaganda prieš jo kraštą. Maskva net neatsakiusi į paskutinę Persijos protesto notą.

— DPD, III, 14. Prancūzijos komunistų vadas Thorez dar kartą patvirtino, kad sovietų invazijos atveju prancūzų darbininkai bendradarbiaus su raudonąja armija.

— BBC, III, 15. Graikijos saugumo ministras Rendis pareiškė, kad Graikijos komunistai jam pranešė, jog bulgarai, alba-

savižudybei: raudonoji armija prižiūrėjo vienpartinius rinkimus, kurie davė komunistinę tautos atstovybę. Po to šie „parlamentai“ paprasė įjungimo į Sovietų Sąjungą. 1941 m. šie trys kraštai buvo okupuoti vokiečių. Lietuviai pasiskelbė nepriklausomais, bet Hitleris pasiskelbė „Ostland'o“ formavimą ir įkūrė Reichskomisariją. Lietuvos vyriausybė buvo pašalinta. 1944 m. Pabaltijo kraštai buvo

vėl rusų kariuomenės užimti ir iš naujo inkorporuoti. Net bet koks ženklas apie šiuos tris kraštus, kurie kartą buvo laisvi ir nepriklausomi, turės išnykti, nes rusai dabar plačiu mastu deportuoja autotechniškus krašto gyventojus į Rytus.

(Straipsnyje įterptas Pabaltijo valstybių žemėlapis su dviem sienų paženklinimais.)

1) Pabaltijo valst. sienos 1920—1939 m.
2) Dabartinė Sov. S. siena Rytprūsioje.

Rašytojas Jurgis Jankus, laimėjęs 1948 metų Svetimo Valdybos literatūros premiją, prie savo rašomojo stalo tremtyje.

KURIAMIS IR PACIFIKO PAKTAS

AP, III, 14. Šiuo metu Canberroje tarp Anglijos, Naujosios Zelandijos ir Australijos delegatų vyksta pasitarimai Pacifiko Pakto sudaryti. Tikimasi, kad prie šio pakto prisidėsiančios Indija, JAV, Kanada, Meksika ir P. Amerikos valstybės.

AMERIKA NEATSISAKYS SAVO PRINCIPŲ

JAV armijos sekretorius K. C. Royall pareiškė, kad „viskas bus daroma karui su Rusija išvengti, bet principų ir teisių nebūs atsisakoma“. Royal mano, kad yra sunku bendradarbiauti su tauta, kuri, siekdamas savo tikslų, vartoja jėgą, grasinimus ir terorą.

AMERIKA STIPRINASI EUROPOJE

Ryšium su JAV kariuomenės reorganizavimu Europoje, į JAV per paskutinius šešius mėnesius į Europą buvo perkelta apie 360 tankų. Dabartinės JAV karinės jėgos iš polcinio vienetų yra paverstos taktiniu kautynių vienetu, kurį sudaro 2 brigados, 3 šarvuoti kavalerijos pulkai, grupė artilerijos ir pabelbiniai vienetai.

NYHT

IKURTAS VOKIETIJOS—AUS- TRIJOS DEPARTAMENTAS

Amerikiečių karinio gubernatoriaus gen. Clay politinis patarėjas Murphy yra atšauktas į Vašingtoną ir paskirtas naujai sukurtojo Vokietijos—Austrijos departamento viršininku prie užs. reikalų ministerijos. Šlame JAV vyriausybės žingsnyje įžiurima noras griežčiau kontroliuoti okupacinių organų veiklą

okupuotoje Vokietijoje ir Austrijoje.

Lygiagrečiai su šiais pakeitimais į Vokietiją atvyksta JAV užsienio politikos planuotojas George Kennan. Jis turėsias patikrinti JAV užsienio politikos liniją Vokietijoje ir išlygti nesklaidumus tarp užs. reikalų ministerijos ir karinės valdžios. Jis taip pat tirsia galimumus, ar negalima Vokietiją dar labiau prisiūti prie V. Unijos ir išnaudoti jos jėgas šaltinius, nesukeliant įtarimų jos vakarinį kaimynų tarpe.

BEVINAS Į AMERIKĄ

BBC, III, 16. Kovo mėn. pabaigoje Bevinas išvyksta į Ameriką. Ten jis dalyvaus Atlanto Pakto pasirašymo iškilmėse ir balandžio pradžioje prasidėsiančio JT pilnatinės sesijos atidaryme.

— DPD, III, 16. Suomijos mln. prn. Fagerholmas vienoje kalboje pareiškė, kad neturintys Suomijos pilietybės komunistams yra uždrausta politinė veikla. Jis pabrėžė, kad dauguma Suomijos komunistų atvyko į kraštą tik po 1945 metų ir čia gyvena tik kaip svečiai.

— Neseniai Maskvos radijas atstul puolė Fagerholmą, kad jis vykdas Amerikos diktuojamą užsienio politiką.

Gudrumas išgelbsti pasaulį

Churchillio gudrumas paskutinę minutę išgelbėjo Angliją nuo pražūties. Vokietijos karinė vadovybė pradėjo pasiekti iš pradžių šykščios, vėliau platesnės ir dažnesnės žinio apie gitančių Anglijos pasirušimą prieš Hitlerio invaziją. Iš šių žinių, gaunamų iš neutralių ir net kariaujančių kraštų bendrojo valdo teko spręsti, kad Anglija virstanti neįkandama tvirtovė: kiekvieno pakrantės pėdoj slepiasi baisūs mirties spąstai; Home Guard armija turinti 5 mln. nepaprastai gerai ginkluotų vyrų. Niekur negirdėti artilerijos pabūklai saugą pakrantes; užminuotos pakrantės linijos; lilepsnojančios ugnies marios; visai nauji, viską žudą skraidantieji ginklai ir t. t.

Šiuo didžiausiu pasaulio istorijoj apgaulingą planu Churchill išvengė Hitlerio invazijos. Atsitiktinumas ir blesis išgelbėjo Angliją ir, gal, visą pasaulį.

V. UNIJA IR AMERIKA DIRBA VIENINGAI

SEKINGI BRUSELIO SIGNATARAI PASITARIMAI LONDONE. VAŠINGTONE TARIASI ISLANDIJOS IR DANIJOS ATSTOVAI. MASKVOJE IR TOLIAU KEICIAMI MINISTRAI. PASKUTINIAI PAKETIMAI TURĮ TIKSLĄ GERIAU PASIRENGTI KARUI.

Sovietų Sąjungos baimė atliko tai, ko nebūtų padariusi jokia propaganda. Ir šis baimė tokia pozityvi, kad per visai trumpą laiką sugebėjo sukurti tikrus gyvybės sritys stebuklus.

Dar vos tik prieš metus buvo pasirašyti Diunkircheno ir Briuselio pakta. Tai buvo pirmo-

Kovo 16 d. Portugalijos pasiuntinybė Vašingtone pasiskelbė, kad abu kraštai veda pasitarimus dėl Portugalijos prisidėjimo prie Atlanto Pakto.

Ir Portugalija teiraujasi, ar Atlanto Pakto signatarai tautos metu nereikalaus jos teritorijoje atramos punktų steigimo. Iš šito sprendžiama, kad Portugalija nenorėtų, jog jai priklausiančios Azorų salos vėl taptų vienos didžiosios valstybės baze. Esą Portugalija gavusi patikimimų, kad taikos metu iš jos nieko panašaus nebūsių reikalaujama. Portugalija apgailestauja, kad Ispanija nekviečiama į Atlanto Pakto dalyvius.

Paskutinėmis prabėgusios savaitės dienomis Italijos vyriausybė nutarė, gavus pakvietimą, prisidėti prie Atlanto Pakto. Šis Italijos vyriausybės nutarimas labai nepatiko komunistams ir kairiesiems Nenni socialistams, kurie pasiskelbė šio pakto boikotą. Jiems atsidavusios profesinės sąjungos organizuoja streikus ir neramumus, tačiau Italijos vyriausybė tikisi gauti parlamente absoliutų savo sprendimo pripažinimą.

Tuo tarpu Maskvoje, posėdžiaujančių „sovietiškiems parlamentams“, vyksta ministrų pakaitimai. Po Molotovo ir Mikojano, kurie tikriausiai gavo pakauštinimus, atėjo ir kitų eilė.

Buvęs politbiuro narys N. A. Voznesenskis atleistas iš ministro pirm. pavaduotojo ir planavimo komisijos pirminkio pareigų.

Taip pat atleisti Vyriausiojo Sov. S-gos „teismo“ pirminkas J. T. Goltjakovas ir aukščiausios tarybos prezidiumo narys G. Popkovas.

Neaišku, ar Voznesenskis išmestas iš Politbiuro. Po šio karo jis vadovavo planavimo komisijai ir buvo paruošęs pirmąjį pokario penkmečio planą.

NYHT nr. 20567 rašo, kad sovietai dabar siekia trijų tikslų: a) sukurti visose po karo sovietams atitekusiose valstybėse totališką negalėstingą ir nepakeičiamą kontrolę; b) Ameriką koncentruojant savo dėmesį į Europą, išnaudoti visus galimus silpnai ir menkai gimanuose Vid. ir Tolimuosiuose Rytuose ir o) didžiausią skubą parengti sovietiską imperiją naujam karui.

Laiškaiems mano, kad tai esanti praktiška programa. Rusija tiki, kad prezidento Trumano sprendimas apkarpyti ginklavimosi išlaidas, leidžia spręsti, kad Amerika išsisi į bizoniją. Tačiau JAV šio didžiojo pavojaus metu — negalinti apsisvaiginti klaidingos taikos džiaugsmu.

Sventojo Tėvo jubiliejus

Š. m. kovo mėn. 12 d. dabartinis Katalikų Bažnyčios Galva J. Sv. Popiežius Pijus XII šventė 10 metų karūnavimo jubiliejų. 1939 m. kovo 12 d. Jo Šventenybė savo tuo metu turėjįjį kardinoliškąjį purpurą pakėlė baltu Vyriausiojo Katalikų Bažnyčios Ganytojo rūbu.

Jo Šventenybės ganytojavimo laikotarpis sutapo su didžiausio istorijoje pasaulio grovimo laikotarpiu ir, tur būt, ne be pagrindo Jis pasidarė didžiausiu pasaulio kovotoju už teisingą, patvarią ir krikščioniškais principais paremtą taiką. Tą savo nusistatymą J. Sv. pabrėžė ir pasirinkdamas atitinkamą popiežiškąjį herbą, kurį sudaro sidab-

rinis balandis su alyvų šakelės snape.

ANGLIAKASIŲ STREIKAS AMERIKOJE

DPD, III, 14. Nuo kovo 14 d. srityse į rytus nuo Missisipi pradžioje streikuoti apie 430.000 angliakasių, vykdydami savo profesinių sąjungų vadovo John Lewis įsakymą.

Streikas kilo dėl paskyrimo Amerikos angliakasių direktorium dr. James Boyd, kuris yra kilęs iš Australijos ir, Lewis teigimu, šioms pareigoms netinkamas. Boyd mažai rūpinasis anglies kasyklų saugumu.

— Amsterdamas. Elektros lemputių fabrikas Philips gavo iš JAV 50 ml. dol. paskolą.

Iš Britų zonos DP į Ameriką

Iš NCWC centro Hanoveryje praneša, kad ligi kovo 9 d. per šią organizaciją yra gavę atitinkamus numerius 1.100 šeimų. Tikimasi, kad išvežimą pradės, per 6–8 savaites Britų zonos DP galį būti išvežti į JAV.

Britų zonos NCWC atstovas p. Bauer mano, kad šios zonos DP išvežimas į JAV bus pradėtas balandžio—gegužės mėnesiais. Dabartinio metu iš Grohne Vegesack (Bremen) tranzitinės stovyklos į Ameriką kas savaitę iš amerikiečių zonos išvyksta apie 1000–2000 asmenų. Pervėjimas vykdo jau ir kariuomenės transportuoliai, paimdami į laivą po 900 žmonių. Pirmasis toks karinis laivas „splaukė“ į JAV kovo 11 d.

— IRO numato pasirašyti su Prancūzų Gviana sutartį dėl tremtinių įkurdinimo. 20 šeimų jau yra parinkta ir išvyksta

rengti gyv. vietų vėliau atvyksiantiems.

— Dėl krašte padidėjusio nedarbo Belgija laikinai sustabdė tremtinių verbavimą darbas. Šiuo metu į Belgiją gabenami tik ten jau dirbančiųjų tremtinių šeimų nariai.

— Iki vasario 9 d. DP komisija atsiuntė į Amerikiečių zoną 13.807, į Britų zoną — 788 ir į Austriją — 2.575 darbo ir buto garantijas.

— Per vasario mėn. pagal darbo ir buto garantijas į JAV išvyko apie 3.600 tremtinių. Per kovo mėn. tremtiniais į JAV gabanti yra numatyti 9 laivai.

— Ryšium su Londone vykusiomis Austrijos taikos derybomis, į Londoną buvo nuvykęs IRO apsaugos skyr. viršininkas Stėbėti, kad taikos sutartimi nebūtų pažeista IRO globojamų asmenų teisinė būklė.

Šnipas iš antisemitizmo

Kento išdavikiškumo negalima sieti su pinigų gorbūmu ar li-

guistų garbės troškimu. Kenneddy tvirtina, kad Kentą išdavys- ten pastūmė bausis antisemitizmas.

BŪKIME AKTYVŲS BENDRUOMENĖS REIKALUOSE

Galime tikrai pasidžiaugti, kad tremties sugebėjome gražiai susiorionuoti į sėkmingai iki šiol veikusia Lietuvos Tremtinių Bendruomenę, kuri, kaip pagrindiniai jos statuto principai reikalauja, stengėsi tremties esančią lietuvių tautos dalį išlaikyti sveiką ir pajėgią, saugoti lietuvių gerą vardą, aprūpinti lietuvių tremtinių švietimo, kultūros, kulto bei socialinius reikalus, gelbėti, kiek buvo įmanoma, profesiniam tremtinių pa-siruošimui, ugdyti tautinį solidarumą, demokratine sąmone ir darbo meile, taktinio tremtinių globojančioms įstaigoms ir ruošė nepriklausomos Tėvynės gyvenimo atstatymui.

Dėl vykstančios ir vis intensyvesnės emigracijos, mūsų eilės smarkiai retėja, ir vis darosi sunkiau ir sunkiau LTB atlikti savo uždavinius. Tačiau kol esame čia, V. Vokietijoje, nors ir visą dėmesį būdami nukreipę į emigracijos ir įskurdinimo problemas, neturime leisti pakriksti mūsų tremties gyvenimo organizacijai ir visoms jos institucijoms. O tai bus tik tuomet, kai visi jausimės esą LTB bendruomenės nariai ir sąmoningai atlikime tautinio solidarumo pareigas ir naudosis tos bendruomenės teikiama teise.

Konkrečiai kalbant, pagal dabar veikiantį LTB statutą vykdomųjų Bendruomenės organų kadencija baigiasi balandžio 15 dieną. Vadinas, esame rinkimų

išvakarėse ir savo pastatytais kandidatais ir atiduotais balsais turėjome išrinkti tuos asmenis, kurie geriausiai galėtų tvarkyti vis sunkiančius mūsų bendruomeninius reikalus ir galėtų vadovauti visai mūsų tremties bendruomenei.

Svarbiausias LTB organas yra LTB Centro Taryba, kurią sudaro rinkti lietuvių tremtinių atstovai, LTB Centro Komiteto nariai ir LTB apygardų komitetų pirmininkai. Ši Taryba renka LTB Centro K-tą, Kontrolės komisiją ir sprendžia visus svarbiuosius LTB gyvenimo ir veikimo klausimus. Šiuo metu LTB rinkimų apylinkėse vyksta paruošiamieji darbai rinkti atstovams į Centro Tarybą. Vienas atstovas ir kandidatas išrenkamas vieneriems metams nuo kiekvieno 1.000 tremtinių (nuo likučio, didesnio kaip 500, taip pat renkamas atstovas ir kandidatas). Demokratinio būdu, pagal paskelbtas taisykles, tremtinių statydami rinkimui apylinkėse savo kandidatus ir atiduodami balsavimo dieną savo balsus, patys dalyvauja savo svarbiausių reikalų tvarkyme ateinančiais metais.

Ta pačia proga tenka priminti, kad artėja rinkimai ir apygardų komitetų, kuriuos renka apygardų tarybos, kurias sudaro apylinkių komitetų pirmininkai, apygardos komiteto nariai ir apylinkių metams rinkti atstovai (tačiau atstovus gali rinkti tik tos apylinkės, kurios turi ne mažiau

kaip 500 tremtinių — kiekvienam 1000 tremtinių vienas atstovas). Apygardos taryba renka apygardos komitetą ir kontrolės komisiją ir aptaria svarbiuosius apygardos tremtinių reikalus.

Dėl tremties sąlygų esame labai jautrūs visiems tiems reikalams, kurie mus vienu ar kitu būdu liečia. Kad iš tikro būtų naujuose vadovaujamosiose LTB organuose atstovaujami visų tremtinių reikalai, dabar artėjantys rinkimuose visu sąmoningumu parodykime savo demokratinį subrendimą ir bendruomeninių reikalų supratimą. Būkime jautrūs, bet kartu ir kultūringi, atlikdami savo pilietines tremtinių bendruomenės nario pareigas. Būkime tikrai demokratiški!

N. S.

Augustodorfo lietuvių gimnazija užbaigė paskutiniuosius mokslo metus

Per kelis pastaruosius gyvenimo Vokietijoje metus gražiai suklestėjusių mūsų kultūrinis gyvenimas ir įvairios mokslo įstaigos šlandien emigracijos šalnos pakastos pamažu nyksta.

Toks nelemtas likimas ištinka ir 1947 m. sausio 21 d. Augustodorfo stovykloje gimusių mokslo židinių — gimnaziją. Pradžioje čia įsikūrė tik lietuviška progimnazija, kurios organizatoriūmi ir direktoriūmi buvo energingas visuomenės veikėjas ir pedagogas Msgr. Ignatas Starckus. Ši progimnazija pradėjo darbą su 12 mokytojų ir 12 mokinių.

Jos pirmasis tikslas buvo sudaryti sąlygas čia atsidūrusiems lietuvių gimnazijos dėmėms mokslui. Augustodorfo progimnazija buvo patys gausiausias ir mokytojų ir klasių skaičiumi. Tačiau tais metais gimnazija, išleidusi savo pirmąją ir paskutinąją 7 abiturientų laidą, dėl mokinių trūkumo vėl pradėjo mažėti.

1948/49 mokslo metus pradėjusi dar su pirmomis šešiomis klasiėmis ir 39 mokiniiais, ji netrukus turėjo likviduoti VI-a klasę. Iki mokslo metų pabaigos beliko tik 20 mokinių 5-je klasiųse.

S. m. kovo 12 d. gimnazija baigė savo trečiuosius ir paskutiniuosius mokslo metus, nes žymiai dalis dar pasilikusių mokinių ir mokytojų yra pakėlę bures į tolimas šalis. Per visą veikimo laiką šioji gimnazija ilgai ar trumpiau yra mokėjusi 48 mokinių, o joje dirbo keturisdešimt 26 mokytojų. Iš jos steigėjų ir pirmųjų mokytojų iki šios dienos tebedirbo tik jos direktorius ir pora mokytojų.

DP dienos Vokietijoje artėja į saulėleidį, arba, IRO žodžiais, tremtinių įkurdinimas vyksta vis sparčiau ir sparčiau. Pvz., Schleswigo-Holsteino provincijoje ir Hamburgo apylinkėse greitai laiku beliks vos 3 lietuvių DP stovyklos. Prieš metus tokia masė nieku būdu nebūt sutilpus į 3 stovyklas. Rodos, ypatingų schemų nėra, bet žmonės tirpsta nejučiomis, o kai Britų zonoje pradės veikti bilis — mūsų gretos dar labiau praretės.

Bet kai kurios DP kategorijos, deja, negali ir, atrodo, negalės pasinaudoti jokia iki šiol numatyta emigracinė schema. Tai seniai, ligoniniai ir invalidai. Šie tautiečiai visai mūsų tremtinių bendruomenei sukelia sielvartą

FAKTAI IR PROBLEMS

ir rūpestį. Bet, kalbėkime atvira, yra ir tautiečiai, kurie emigraciniams schemoms nepasinaudoja grynai iš savo neapdairumo. Taip atsitiko su moterimis bevaikėmis ar teturinėjomis vieną ar du vaikus. Šitos moters neseniai Britų zonoje galėjo pasinaudoti schemomis į Naująją Zelandiją ir į D. Britaniją.

Nors sakoma, kad kiekvienas pats savo laimės kalvis, arba — kaip pasakios, taip išmiegosi, bet šituo dėsniu pasikliaujantieji negali į bendruomenę reikšti jokių ypatingų pretenzijų ar privilegijų. Atsiminkime, mūsų minimu atveju pirmenybė buvo duodama Pabaltijo DP moterims. Nesusiregistravo netgi minimumas. Šito fakto pasekmės, reiklia iš anksto įsisąmo-

ninti, bendruomenei bus mažai naudingos, mat, N. Zelandija gali į visą suplanuotą talką politiniams emigrantams, o ypač į pirmenybę baltams numoti ranką.

Pažvelkime nuodugniau į visą „būti Vokietijoje ar nebūti“ reikalą. Mūsų santykis į grįžimą okupuotose tėvynėse nuo pat Vokietijos kapituliacijos iki šiandien nei kiek nepasikeitė. Tačiau bus visai kitas valdas ir kita nuomonė, jei į vad. įkurdinimą už Vokietijos ribų žvelgsime iš 1945 ir 1949 metų kėrtės. Ypač 1945 ir 1946 metais mes privilejojome (ir galime pasidžiaugti, kad tesėjome) šaukte šaukti: „Būkime europiečiai“ arba kitaipariant — „nei žingsnio iš pirminės DP pozicijos.“ Tada juk ir mūsų priešai ir mūsų globėjai (UNRRA ir kt.) norėjo be balso — be garso likviduoti visą iš bolševikų okupuotų šalių kilusią politinę emigraciją. Tada dar Vakarai gyveno iliuzijomis, ginklo prieš nacionalsocializmą bičiulystės neatsivėsusiais įspūžiais, ir mes po nelemųjų Teherano ir Jaltos konferencijų visiems buvome raktis akyje. Mes, politiniai emigrantai, kaip šiandien, taip ir anomis dienomis šaukėme į Vakaraų opinią nepasitikėti Masukva, mes teisingai, nors užsnūsti trokštantiems įkyriai, kvietėme budėti ir kreiptume dėmesį į vis labiau agresyvią komunizmo politiką. Tada mes turėjome kaip tik iš Vokietijos grįžusius, kaip aktorius iš pakilios scenos, akivaizdžiai irodinėti, kad Vakarai karą prieš rudąjį fašizmą laimėjo, bet talka, deja, pralaimėjo raudonojo fašizmo naudai. Po ryžių, pastangų ir aukojimo moši įvairiautė politinė emigracija iš anapus geležinės uždangos pagaliau yra Vakaraų le-gallizuotas ir įpilietintas veiksnys. JAV okupacines vadovybes Vokietijoje įsakymu, amerikiečių zonoje sulikviduota ir kominformo žvalgybos ir diversijos vyriausioji būstinė, iki šiol Maskvai patogi besidangūsusi „repatriacijos“ skraistė. Maža to, kaip Kravčenkos bylos eiga rodo, DP jau nebe kaltinamieji,

o Tarybų Sąjungoje ir jos okupuotose kraštuose Kremliaus įvestos baudžiosios ir smurto liudininkai ir dėl visa to vieši kaltintojai.

Šiandien DP, atsidūręs JAV, Kanadoje, D. Britanijoje ar kur kitur bei beturįdamas dėl egzistencijos minimumo, pilnai gali atlikti ir savo kaip politinių emigrantų tiesiogines pareigas. Šiandien joks realus reikalas neberiša mūsų su Vokietijos grįžusiais, o juo labiau, su atkuntančių vokiečių imperializmu. Mums laisvė veikti po visus Vakarus! Antra grįžus, neįsivengiamai artėjančio Rytų ir Vakarų konflikto akivaizdoje privalo tautosi kiekvienas gyvas aščių pajėga, kiekvienas aščių kraujo lasas. Žinoma, tėvynės laisvė ir nepriklausomybė atkuntančių iš mūsų turės būti duoti ir, kai ateis sprendžiamosios valandos, atiduos savo duoklę.

Kai nebėra motyvų ilgėliau pasilikti Vokietijoje, nėra ko ir delsti. Juo labiau, kad norom-norom pasileikantiesiems teks įsijungti į vokiečių ūkį. Pačių vokiečių tarpe pilna bedarbių, tai kas sielos be jokio atsargos kapitalo „auslaidierius“. Siurpu ir pagavoti. Geriausia atveju atstojantį sugriautąją Vokietiją bus užsidirbta duonos kąsnis. Bet ar tai mūsų tikslas? Jokia politinė o juo labiau tautinė išmintis nerodo mums pasilikti tarp vakarykščių načių. Jei jau kitur kur negalima, tai bent Prancūzijoje ar Beneluxo kraštuose prisiglausti. Iš ateities ir dabarties perspektyvų žiūrint, idealiausia išėiti pastogės, duonos ir galimybių politinės emigracijos veiklai ieškoti didžiųjų laisvųjų, aukštos kultūros ir didelio žmoniškumo šalyse. Jei šiuo šalių išiesta pagelbos ranka per neapdairumą atstumama, tada sunku ieškoti paramos iš bendruomenės pusės. Pasaulio lietuvių bendruomenė ateityje turės visą dėmesį atkreipti į grynai politinę-informacinę veiklą ir, be to, turės rūpintis į jokiais schemas neįjungtą senelias, džiovintinius ir invalidus, taipgi tais Mažosios Lietuvos lietuviams, kurie neturėjo IRO lengvatų emigracijai. Į rytojų žvelkime su blaiviu protu ir su nau-rodą, DP jau nebe kaltinamieji,

J. Garša

Iškeliamą Arolseno amatų mokykla

Kovo 4 d. Arolseno Amatų Mokykla, vad. IRO Vocational Training Center, išleido 7-tąjį ir paskutinįjį absolventų laidą. Mokyklos įsisteigimo data tenka laikyti 1947 m. balandžio 24 d. Pradžioje veikė tik 3 kursai, kurių mokslo laikas tęsėdavosi 2 mėnesius. 1948 m. pavasarį, atkėlus Offenbacho amatų mokyklą, ši mokslo įstaiga žymiai papildino tiek mokinių skaičiumi, tiek dirbtuvių įrengimais, ir buvo skaitoma didžiausia IRO amatų mokykla visose Vakaraų Vokietijoje.

Paskutiniu laiku Mokykloje veikė še (3-jų mėn.) kursai: mašinraščio, šaltkalvių, tekintųjų, elektriku, staliu, mūrininku, techn. braižytoju, kino operatoriu, radio mechaniku, motorų mechaniku, auto elektriku, ir siuvėju. Be pagrindinių

amato dalykų buvo duodamos: anglų k., ispanų k., matematikos, braižybos, stenografijos, buhalterijos ir kt. pamokos. Mokyklą lankė 12 tautybių mokinių, kuriems buvo dėstoma 4 kalbomis, tačiau pagrindinė kalba buvo vokiečių.

Per visą gyvavimo laikotarpį Mokyklos baigimo ir specialybų pažymėjimus gavo 2515 mokinių. Gausiausias klausytojų skaičiumi buvo motorų mechanikų kursas, kurį baigė per 1000 mokinių. S. m. kovo mėn. pabaigoje mokykla išsikėlė į naują vietovę — Neuburgą, prie Augsburgo, kur susijungs su ten jau gyvuojančia tokios pat rūšies mokykla.

Arolseno amatų mokyklos pastatymas tremtiniais yra didelis. Daugelis ją baigusius yra išemigravę į svetimas kraštus ir dirba šioje mokykloje išmokyta amata, užsitikrindami sau geresnę ateitį. Dėl to mokyklos kūrėjams ir IRO vadovybei priklauso gili padėka.

— Kovo 4 d. mokykloje įvyko specialybų pažymėjimų įteikimo akta ir tradicinis mokinių atsišveikinimo koncertas. Kalbas pasakė mokyklos direkt., Frankfurto Areos direkt. ir Frankfurto Area's Employment Officer. Jie pasidžiaugė gražiais darbo vaisiais ir baigusiems palinkėjo geriausios kloties. Vakare mokinių koncerto programoje pasiklausyta užkraiščių ir rusų chorų dainų, o taip pat pasižiūrėta rusų ir lietuvių tautinių šokių.

— Vasario 16 d. mokykloje gražiai paminėtos 31-sios nepriklausomybės atgavimo metinės. Minėjime be lietuvių mokinių bei instruktorių, dalyvavo ir Tarpt. Paieškosimo Biuro įstaigos dirbantieji lietuvių, kurie tą dieną tapo pat buvę laisvi nuo darbo. Minėjimas pradėtas vietos katalikų bažnyčioje, kur išklausyta šv. mišios. Po pietų įvyko iškilmingas posėdis ir minėtinė dalis. Susirinkusieji turėjo progos išgirsti išsamų p. Valentinio paskaitą apie Vasario 16-tosios reikšmę ir pasiūlyti idėjomis programas, susidedančias iš tautinių šokių, vyrų kvartetų ir solo dainų ir kt. Iškilmingas posėdis baigtas visu sugedotu Tautos Himnu. Vakare mokyklos klube buvo susirinkusi pasiklausyti lietuviškų Čiurlionio ansamblio dainų, transliuotų per Stuttgart radio.

Edv. Sulaitis

Wentorfe

JAV DP komisija jau veikia pilnam sąsata, tačiau dar nemažai tyti ne vieno dypuko „amerikano“, nors jiems jau prieš keletą savaičių atitūstinti keli blokadai (apie 2000 žm.). Lietuviai norėtu, kad ten veiktu lietuvių tautybės atstovai, kurių esą pripažįstamos atat. teisės.

Vasario 16-ji Fallingbostelio pereinamojo stovyklo

Minėjimas pradėtas pamaldomis, kurias atlikė ir atatinamą pamokslą pasakė kun. Danelius.

Vakare 19 val. lietuvių salėje įvyko iškilmingas aktas, į kurį be lietuvių atstovų, lietuvių, lenkų ir ukrainiečių komitetų pirmininkai. Minėjimo aktą atidarė komiteto pirmininkas Vl. Dumčius, pareiškdamas, kad daugeliui ši brangi šventė yra jau paskutinė nesvetingoje Vokietijoje. Fallingbostelis yra ta didžioji kryžkelė, pro kurią praėjė atsiduriame įvairiuose žemės rutulio kampuose. Prisimenant žuvusius už laisvę ir kenčiančius šaltajam Sibire, sugiedota „Marija, Marija.“ Paskaita skaitė Brazilijon pasirėngęs vykti prof. Stonys. Jis vaizdžiai nupasakojo amžiną Lietuvos kovą dėl nepriklausomybės ir nabrėžė kad dabartinė likiminė kova už būti yra lemianti, nepaprastai žiauri — ir visų tremtinių pareiga prie jos prisidėti. Pasvymui vietos nėra. Po to sekė estų, lietuvių, lenkų ir ukrainiečių sveikinimai. Perskaitytas VLIK'o atsisveikimas ir Fallingbostelio lietuvių emigrantų pasižadėjimas kovojančiai Lietuvai:

„Šiandien yra 31 metal, kai Lietuva paskelbta Nepriklausoma. Tai yra atskirimo ir kančios metal. Atskirimo džiaugsmas buvo didelis, bet kančia baisi. Ką Lietuva yra laimėjusi atskirimo metais, priešas iš stepių nori sunaikinti, o kraštą prie Baltijos krantų paversti tyrais ir apsođinti azijatais. Tačiau Tu, Lietuva, kovoji! Tu, kaip tas senovės didvyris

Prometėjus, pasiryžęs parnešti žmonėms ugnies, kenti prikaltai ir niekinama. Niekas Tavęs, Lietuva, taip gerai nesupras, kaip Tavo vaikai ten Lietuvoje ir čia sunkiam ištrėmime. Tavo džiaugsmas buvo mūsų džiaugsmas, Tavo kančia yra mūsų kančia. Po žudančia priespauda krinta ne tik vyrai ir moterys, bet seni ir vaikai, krinta smūkeliai pakelėse, griaučiai paminklai, — vis rečiau girdisi lietuviška daina ar giesmė. O keliais ir geležinkeliais aimauna dūsta palinkusiose krūtinėse.

O, kankini, kuris sėdi dvokiančiame rūsy, o vargus keleivį, tremiamas iš gimtojo lizdo, tegul Tau Dievas suteikia ištrėmės.

Mes, saujelė lietuvių, susirinkę tolimam Vokietijos užkampy, Fallingbostelio pereinamojo stovykloje, švęsti Lietuvos Nepriklausomybės 31 metų sukaktį ir būdami laikino išvykimo į užtėvius išvakarėse, pasižadame:

1) Visur ir visada skelbti Lietuvos užgrobia.

2) Tarp svetimų kelti ir ginti Lietuvos reikalus.

3) Organizuoti ir pavieniu, raštu ir žodžiu remti kovą dėl Lietuvos laisvės.

4) Palaikyti savo tarpe gražias lietuviškas tradicijas.

5) Kurti tik lietuviškas šeimas.

6) Padėti savo tautiečiams nelaimėje.

7) Kai tik sąlygos leis, grįžti Lietuvon“.

P. Aldas

Lietuviai protestuoja...

Sv. Kazimiero šventės proga 1949 m. kovo mėn. 4 d. Wehnen stovyklos gyventojai, susirinkę pareikšti protestą dėl okupuotoje Lietuvoje vykdomų sovietų žiaurumų ir išklause pranešimų apie istorijoje dar nežinomą brutališką lietuvių tautos naikinimą deportuojant jos gyventojus į Sibirą, juos žudant, kankinant koncentracijos stovyklose, išgirde apie beatoadairišką vysskupį ir visos dvasiškos naikinimą, religijos persekiojimą, vienbalsiai priėmė šią rezoliuciją:

„Mes reikiame griežčiausių protestų prieš tokį brutali, radikali lietuvių tautos naikinimą, deportaciją ir masinius nekaltų žmonių žudymus, prieš religijos persekiojimą ir dvasiškos naikinimą. Vieningai apeliuojame į viso pasaulio demokratiskų, žmogaus laisvę gerbiančių ir už žmogaus teises kovojančių valstybių sąžines, prašydami visokeriopos paramos. Mes apeliuojame ir viso kultūringojo pasaulio tauriąsias sąžines, prašome sustabdyti okupanto vykdomą terorą Lietuvoje, ir suteikti laisvę lietuvių tautai.“

— Kovo mėn. 1 d. stovyklos „Caritas“ skryliaus valdybos iniciatyva pirmą kartą stovykloje buvo surengtas įdomus užgavėnių kaukių vakaras. Penkios charakteringiausios kaukės, kurios vaizdavo Dypuką, Čigoną, Nėgrą, Karalaite ir Klouną buvo premijuotos ir paskirtos praktiškos dovanėlės. Pats vakaras su „laimės meškere“ ir būfetu darė apie 300 DM pelno, kuris „Caritas“ valdybos paskirtas senelių, ligonių ir nepasiturinčiųjų stovyklos gyventojų šelpimui.

Biržulio Banga

BELŪKURIUOJANT GALIMA SUVĖLUOTI

NUOSTABIOJI ARKTIKA

LAISKAS IS KANADOS PRERIJU

Rašo J. Pronskus

Valst. oro biuras skelbia tokį pat žiemos temperatūros minimumą palei Havre, kaip Kanados oro biuras kad skelbia palei Dawsoną — 68° F žemiau nulio. Žinome iš stebėjimų, kad niekuomet nėra buvę šalčiau kaip 54° F žemiau nulio Šiaurinės Amerikos pačiame šiauriniame pajūryje ir žinome teoretiskai, kad pačiame Šiaurės Asigalyje negali būti žemiau kaip 60° F. Vadinasi, Montanoje, JAV, yra 14 laipsnių šalčiau kaip pačioje Kanados šiaurėje ir 10 laipsnių šalčiau kaip Šiaurės Asigalyje. Palei Winnipego miestą Manitoboje oro biuras rodo žemesnes temperatūras, kaip šiauriniame Kanados pakraistyje. Taigi, jei gyventi šiaurinėje Montanoje arba pietinėje Manitoboje ir nori keliauti tyrinėti Šiaurės asigalio, gali pakilti namie dalį savo šiltnų drabužių.

Salčio polusas šiauriniame pusrutulyje visiskai neatitinka Šiaurės asigalį. Spėjama, jei esant Arktijos kontinente ir šiaurės nuo Irkutsko, kur temperatūra kartais krinta iki 90° žemiau nulio. Ir tai yra gyvenamas kraštas, kur žmonės vargu labiau nusiskundžia oro, kaip Londono ar New Yorko gyventojai.

Šiluma ir gyvybė šiaurėje 1910 metų vasarą pralaidavo (rašo V. Stefansson) nuo 50 iki 75 mylių šiauriau Arktikos rato Kanadoje, ir šiaurės rytus nuo Didžiojo Loko ežero (Great Bear Lake) ir per 6 savaites beveik kasdien temperatūra pavėsyje pakildavo iki 90° F aukščiau nulio. Ir ne kiek ji tenuksirdavo nuo nakties metu, nes šioje srityje saulė nenusišleidžia, ir čia negali atsigaivinti sūtemos vėsūma. Saulė iš skaidraus dan-

gaus mus pliekė iš visų pusių, tęsdama savo monotonišką aplinkinį ratą, ir visi mano bendradarbiai sutiko, kad nei vienas mūsų tiek nekentėjo nuo šalčio, kiek dabar nuo karščio.

Jungt. Valstybių oro biuras kasmet skelbia temperatūrą 90° F aukščiau nulio pavėsyje prie Fort Yukon, Aliaskoje, kelturias mylias į šiaurę nuo Arktijos rato. Aukščiausias temp. rekordas ten buvo pasiektas 100° F pavėsyje!

Pietinis Aliaskos pakraštys turi ora visai panašų, kaip Britų Kolumbijos arba Skotijos, nors kiek lietingesni negu Skotijoje. Sniego Kanados Arktikos salose ir šiauriniame Kanados ir Aliaskos pakraistyje iškrinta per pusį mažiau nei, sakysim, Montrealyje ar Leningrade arba Norvegijos kalnuose. Čia mažiau varškuta sniego, kaip Čikagoje, Varšuvoje, šiaurės rytinėje Vokietijoje arba Skotijos aukštumose. Tiksliai sunku jo kiek nustatyti, nes sniegas paprastai išblaskomas vėju, bet galima tyrinėti, kad Arktikos sniegas pavertus vandeniu, jo tektų ne daugiau 4 ir daugiausiai 6 coliai per metus, tuo tarpu kai kuriose tirštai apgyventose Europos dalyse ir Amerikoje pasninga dešimt kartų giliau. Sverdrupas apskaičiuoja, kad pačioje šiauriausioje saloje, kokia buvo atirasta šioje žemėje, Ellesmere, sniegas iškrinta tik dešimtoji dalis, kaip St. Louis mieste, Mis-souri valstyje. Nuo 75 iki 90° Arktikos žemės yra be sniego per visus metus.

Žmogus, augęs Manitoboje arba Montanoje, gali manyti, kad pietinėje Anglijoje visiskai nėra žiemos, tuo tarpu kai Sicilijos ar Indijos gyventojas įsivaizduoja, kad Anglijoje kiau-
rus

metus yra žiema. Šiaurėje vasara gali būti 5 mėnesius, kaip tai yra į šiaurę nuo Didž. Loko ežero Kanadoje, anapus Arktikos rato, arba 4 mėnesiai kaip Viktorijos saloje, trys mėnesiai kaip Melville saloje arba net trumpesnė, kaip mūsų atrastose salose šiaurėje (Borden, Loughed ir Meighen). Tačiau ten visur būva vasara; yra ten paukščių, dūzgia bitės ir žirzlia vabzdžiai, žaliuoja žolė ir žydi gėlės.

Sir Clements Markham knygos priede „Admirolo MacClintock gyvenimas“ nurodo jo žinomas 762 Arktikos žydinčių augalų rūšis, 332 samanų, 250 šilių ir 28 fernų rūšių. Taip pat Dr. Elmer Ekblaw, Amerikos botanikas, surinko daugiau kaip 120 rūšių įvairių žydinčių augalų per 6 ir 7 šimtų mylių į šiaurę nuo Arktikos rato. Ir tai nėra kokios nors mums nežinomos rūšys, jos yra mums pažįstamos šaxifraga, agnونا, arnika, katpėdė, mėlynieji varpeliai, kiau-pienės, madaiai, baltgalvės, valgomieji grybai ir t. t.

Ernest Thompson Seton tiek buvo paveiktas tolimosios Arktikos gamtos, kad ir pavadinimą savo knygai davė Arktikos Prerijos (lygumos). Ištyręs Melville ir Prince Patrick salų pietines dalis, jis pasakė, kad ten žaliuojančios pievos jam priminė Anglijos lankas. Tai yra per 500 mylių už Arktikos rato, ir tas pat yra kiek bekeliautume šiaurėn. Net Šiaurinėje Grenlandijoje, kur kalnų ir jūrų ledai žymiai paveikia temperatūrą, tyrinėtojas Peary rado bandas arktinių galvijų (musk oxen arba ovibos, karvės su avies vilna) besiganant žaliuose žydinčiuose pievose, paukščiųmiščiame ir bitelede dūz-giant. Ovibos ir šiaurės brie-

